

851.746.151

WP/100
17.12.60

VERTROUWELIJK

26 OKT. 2001
Deze rubricering is
beëindigd na 50 jr.

Stg. GEHEIM

MAANDOVERZICHT

No. 11 1968

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

V E R T R O U W E L I J K

Maandoverzicht no. 11 - 1968

106

(Tijdvak 1-11-1968 t/m 30-11-1968)

I N H O U D

No. 938.103	Blz.
I. <u>Communisme Internationaal</u>	
De PCI en de PCF in de kwestie Tsjechoslowakije	1
II. <u>Activiteiten van de Communistische Partij Nederland</u>	
Landelijke demonstratie tegen NAVO-bewapening	10
Tjalle Jager	11
Toenemende kritiek van de CPN op het NVV	12
Landelijk loonmanifest CPN	14
Bouwvak Amsterdam	14
Gemeenteraadsverkiezingen in Veendam en Stadskanaal	15
III. <u>Activiteiten van de communistische frontorganisaties</u>	
NSR-contact met Roemenië	17
Landelijke krantenconferentie NVB	18
"Nederland-USSR" doorbreekt stilzwijgen	19
IV. <u>Andere organisaties</u>	
Nasleep anti-Mexico-activiteiten	21
Het 10e SVB-congres	22
John Gerassi en diens oproep tot revolutie	24
De PSP en de "linkse concentratie"	25
18e Pugwash-conferentie	26
Het Angola-comité	27
Stakingsoverzicht november 1968	29
Agenda	30

H O O F D S T U K I

COMMUNISME INTERNATIONAAL

De PCI en de PCF in de kwestie Tsjechoslowakije

De Sowjet-interventie in Tsjechoslowakije heeft de communistische partijen in het Westen danig in beroering gebracht. Met de afwijzing van de invasie - de eerste verontwaardigde reactie van vrijwel al deze CP-en - met demonstraties van ongeloof in de noodzaak van een dergelijke brute ingreep en, later, met betuigingen - toch wel weer - van vertrouwen in een goede afloop, zijn deze partijen met de hele pijnlijke affaire niet klaar.

Hoewel vele Westerse CP-en het democratiseringsproces in Tsjechoslowakije in hun meer officiële evaluaties hoogstens als een interessant "experiment" kwalificeerden, wisten ze zich er toch dicht bij betrokken. Vanwege hun eigen positie, vanwege hun eigen image in de Westerse wereld hadden ze er belang bij dat het experiment zou slagen.

De interventie was voor al deze partijen een enorme slag. Gedwongen in een pijnlijke situatie het evenwicht te hervinden tussen hun loyaliteit jegens Moskou en hun solidariteit met het regime in Praag (minstens vanwege het heilige principe van de autonomie), leden ze prestige-verlies en werden ze - zoals zo dikwijls na ingrijpende gebeurtenissen in het socialistische blok - geconfronteerd ook met dissentie in hun eigen gelederen.

Ze keurden de interventie onmiddellijk en resoluut af, wat voor een traditioneel Moskou-horige partij als de PCF een nieuwe ervaring was, maar dat nam niet weg dat de communistische beweging gecompromitteerd was, terwijl bovendien in brede kringen de gedachte bleef leven - vermoedelijk ten onrechte - dat de belangrijkste Westerse CP-en het onheil met gezamenlijke acties hadden kunnen voorkomen.

Anderzijds bleek echter achteraf, dat in verschillende grotere partijen wel minstens een-derde deel van de leden het oneens was met de kritiek van hun partijbestuur op Moskou.

Alle partijen reageerden op hun eigen manier op de moeilijkheden, vanaf de (onbetekenende) CP van Luxemburg, die de invasie

goedkeurde, tot, aan het andere einde, de Zweedse CP die zo woedend uitviel dat ze in de Oostduitse pers als "niet langer communistisch" werd aangeduid. Interessant waren tussen deze twee uitersten uiteraard vooral de bewegingen van de Franse en de Italiaanse CP-en.

Verschillen in benadering

Hoewel de PCF en de PCI misschien wel voor het eerst sinds de destalinisatie-campagne van 1956 niet onderling in conflict raakten over een voor de communistische wereld zo belangrijke kwestie, was het van het begin af aan duidelijk, dat ze de problemen rond Tsjechoslowakije op een typisch eigen manier benaderden. Sinds de dood van Thorez en Togliatti (in 1964) weliswaar dichter tot elkaar gekomen, verloochenden ze hun eigen karakter en mentaliteit niet. Ondanks regelmatig contact en overleg vielen er in de standpunten van beide partijen vóór, tijdens en na de invasie dan ook duidelijke accentverschillen te onderscheiden.

Reeds de waardering voor het regime Dubcek was in beide partijen vanaf het eerste begin ongelijk.

De PCF, die haar leden in de tweede helft van het vorige jaar vrijwel onkundig had gelaten van het feit dat de Tsjechoslowaakse CP door een ernstige crisis bedreigd werd, kondigde in januari droegweg aan, dat Novotny als secretaris-generaal van de CPT was opgevolgd door Dubcek, zonder daarbij melding te maken van de conflicten die tot deze commandowisseling hadden geleid en zonder enige toelichting te geven op de werkelijke betekenis van de overwinning van de anti-Novotnyanen. Pas in maart begon het partijblad "l'Humanité" door te geven, dat er in Tsjechoslowakije iets nieuws gaande was. Maar ook toen werd nog alles achtergehouden wat een ongunstig licht zou kunnen werpen op het regime Novotny. De betekenis van het nieuwe "actieprogramma" van de CPT werd onderbelicht. Verklaringen over trouw aan de principes van het communisme, over de leidende rol van de partij en over de vriendschap met de Sowjet-Unie, werden daarentegen fors onderstreept. Nog weer later werd meer en meer de aandacht gevestigd op het feit dat er zich in Tsjechoslowakije in het kader van de vernieuwingen ook bedenkelijke verschijnselen begonnen voor te doen.

Getuigde deze benadering niet van een bijzondere sympathie voor het nieuwe bewind, de PCI was royaler met haar waardering. Tijdens

een bezoek aan Praag in mei verklaarde Longo dat zijn partij het proces van vernieuwing dat in Tsjechoslowakije op gang was gekomen, van het begin af aan had toegejuicht.

"Wij hebben met vreugde gezien, hoe de leiders van de Tsjechoslowaakse partij het initiatief hebben genomen om aan dit proces leiding en richting te geven. Wij hebben onze waardering hiervoor zelfs tot een argument gemaakt in onze eigen politieke strijd en in onze verkiezingscampagne... Wij zijn dan ook naar Tsjechoslowakije gekomen om nieuwe ervaringen op te doen, waarvan we hopen dat ze voor ons van nut kunnen zijn..."

En later, toen de verhouding Moskou-Praag reeds zeer was verslechterd, gaf de leiding van de Italiaanse CP nog een resolutie uit (17 juli) waarin ze stelde het haar plicht te achten nogmaals te bevestigen - zoals ze in de afgelopen maanden al voortdurend had gedaan - dat ze solidair was met het proces van democratische vernieuwingen in Tsjechoslowakije onder leiding van kameraad Dubcek.

"De leiding van de PCI erkent vertrouwen te hebben in het streven van de CPT naar partijvernieuwing en verbetering van de verhoudingen tussen de partij, de staat en het volk, en is er van overtuigd, dat ze daarmee bijdraagt tot de versterking van de socialistische grondslagen van de Tsjechoslowaakse maatschappij, het leiderschap van de communisten, de socialistische democratie, de band tussen socialistische landen en de samenwerking tussen alle communistische partijen en progressieve anti-imperialistische bewegingen".

De PCI-leiding voegde daaraan toe, ervan overtuigd te zijn dat het begrip, de steun en het vertrouwen van andere communistische partijen de CPT zou sterken in haar strijd tegen de gevaren die ze op haar weg van democratische vernieuwing zou kunnen ontmoeten.

De PCI-leiders publiceerden deze resolutie na de terugkeer uit Moskou van een partijdelegatie die het tegen de Sowjetleiders voor de Tsjechoslowaken had opgenomen. (Dit was de tijd van de brandbrief van de vijf Warschaupaktlanden aan Praag verzonden na de conferentie van Warschau *). Tezelfdertijd bevond Waldeck Rochet zich te Moskou om zoals hij later zei: "uiting te geven aan de wens van de PCF dat de tussen de zusterpartijen bestaande moeilijkheden aan de conferentietafel zouden worden opgelost in een geest van respect voor de nationale soevereiniteit van elk land en in een geest van proletarisch internationalisme..."

*) Zie NO-9-1968, blz.11.

Van zijn kant nauwelijks een woord van waardering voor Dubcek. In de leiding van de Franse CP leek integendeel de vrees te overheersen, dat de opvolger van Novotny de anti-socialistische elementen in zijn land niet de baas zou kunnen blijven: na zijn bezoek aan Moskou vertrok Rochet naar Praag, waar hij, zoals hij een maand later liet publiceren, in gesprekken met Dubcek uiting gaf aan zijn bezorgdheid over "de activiteiten van vijandige krachten in Tsjechoslowakije die in politiek en ideologisch opzicht niet krachtig genoeg werden onderdrukt".

Niettemin, de PCI, voorspreekster van Dubcek in Moskou en de PCF, agente van goede diensten voor Moskou, waren het er beide over eens dat de problemen niet met geweld mochten worden opgelost. Na de terugkeer van Rochet uit Moskou (17 juli) publiceerde het Politiek Bureau van de PCF een voorstel tot het houden van een conferentie van Europese CP-en over de Tsjechoslowaakse kwestie (waarbij het evenals in soortgelijke gevallen in het verleden onduidelijk bleef of het initiatief daartoe van de PCF dan wel van de CPSU was uitgegaan). Na zijn besprekingen met Dubcek trok Rochet dit voorstel weer in omdat de Tsjechoslowaken er zelf niet mee accoord gingen, hoewel volgens het Franse partijblad reeds veertien partijen hadden laten weten er vóór te zijn.

Ook de PCI had belangstelling voor het Franse voorstel. Toen het werd teruggenomen kondigde ze aan dat ze zelf in elk geval met een reeks West- en Oosteuropese CP-en contact zou opnemen om de mogelijkheid van een vreedzame, politieke oplossing te onderzoeken.

Op de dag van de invasie van Tsjechoslowakije bevond Longo zich in de Sowjet-Unie, waar hij vergeefs poogde de Sowjetleiders te spreken te krijgen...

De reacties op de invasie

Het Politiek Bureau van de PCI reageerde op de militaire bezetting van Tsjechoslowakije onmiddellijk met een scherp communiqué, waarin het onder meer verklaarde:

"Onder deze omstandigheden (n.l. na de conferenties van Cierna en Bratislava) is het onbegrijpelijk hoe men dit ernstige besluit tot een militaire interventie heeft kunnen nemen. Dit besluit is ongerechtvaardigd. Het strijdt met de principes van autonomie en onafhankelijkheid van alle communistische partijen en alle socialistische landen en is onverenigbaar met de eis

van de verdediging van de eenheid van de internationale communistische beweging. In de geest van proletarisch internationalisme en nog eens bevestigend dat de Italiaanse communisten zich in diepe, eerlijke broederschap verbonden voelen met de Sowjet-Unie en de CPSU, acht het Politiek Bureau van de PCI het zijn plicht onmiddellijk een ernstige afkeuring uit te spreken. Het is van mening de gevoelens van bezorgdheid te moeten vertolken die nu in de arbeidersbeweging zijn opgekomen en verklaart zich opnieuw solidair met het streven van de Tsjechoslowaakse CP naar vernieuwing..."

Ook het Politiek Bureau van de PCF sprak onmiddellijk na de invasie zijn verbazing en afkeuring uit, waarmee deze partij eindelijk en voor het eerst brak met een lange traditie van slaafse horigheid en volgzaamheid jegens Moskou. Een dag later volgde echter een langere en meer genuanceerde resolutie van het Centraal Comité, die volgens Rochet zelf in principe niet verschilde van de eerste verklaring, maar in aansluiting op de eerdere opvattingen over de ontwikkelingen in Tsjechoslowakije toch ook wel verwijten inhield aan het adres van Dubcek. De CPT was niet hard genoeg opgetreden tegen de anti-socialistische elementen die de kop hadden opgestoken om te profiteren van het overigens gewaardeerde streven van de partij om de socialistische democratie verder te ontwikkelen en de stijl en de werkmethoden van de staat en de partij te verbeteren, aldus heette het in zuinige formuleringen, zodat de wereldreactie en in het bijzonder de revanchistische leiders in West-Duitsland zich reeds begonnen te verheugen in het vooruitzicht, dat de alliantie tussen Tsjechoslowakije en de andere landen van het socialistische gemenebest verzwakt zou worden. Niettemin bleef staan, dat de militaire interventie werd afgekeurd.

Ook na het "accord van Moskou" tussen de Tsjechoslowaakse en Russische leiders, waarvan de tekst op 27 augustus werd gepubliceerd bleven er verschillen te onderkennen in de reacties van de Italiaanse en Franse CP-en. Beide partijen spraken er hun voldoening over uit dat er tenminste een basis gelegd was voor een vreedzame regeling en het herstel van een normale situatie. Beide partijen verklaarden zich bereid aan een oplossing van de problemen mee te werken. Waldeck Rochet echter, die een dag vóór het accord nog had gezegd, dat hij "niet zonder bitterheid en met een ellendig gevoel van binnen" moest toegeven met de CPSU ernstig van mening te verschillen over de mili-

taire interventie, neigde er toe zich - in afwachting van de verdere ontwikkelingen - bij de formele regeling neer te leggen, terwijl Longo daarentegen niet bleek te willen verhelen dat het daarbij in feite om een dictaat ging.

Op de dag zelf waarop het "accord van Moskou" werd bekend gemaakt, hield hij een lange, bittere tirade tegen de Moskouse interventie, waarin hij de Sowjet-leiders verweet de Tsjechoslowaken niet de tijd te hebben gegund hun problemen - in feite fundamentele problemen van de hele socialistische wereld - op te lossen. Volgens hem hadden de interveniërende Warschaupakt-landen bovendien de geest van Karlovy Vary (de conferentie van april 1967) verraden en schade toegebracht aan de zaak van de Europese Veiligheid.

Maar de meest opmerkelijke passage in Longo's klacht was wel deze, waarin hij in feite - voor de goede toehoorder - verklaarde dat niet Tsjechoslowakije op de verkeerde weg was maar de Sowjet-Unie en de andere socialistische landen zelf, dat de socialistische landen om een werkelijk "socialisme" te bereiken uiteindelijk nog de ontwikkelingsfase zouden moeten doormaken waarvan ze de eerste aanzet in Tsjechoslowakije hadden afgekapt:

"Het socialistische blok kan niet met het kapitalisme wedijveren in louter economische termen, maar moet de kracht en het prestige van het socialisme verbinden met een meer fundamentele oplossing van de problemen van de vrijheid. Voor ons staat het vast, dat socialisering van de productiemiddelen een wezenlijke voorwaarde is voor vooruitgang, maar dit is niet voldoende: nodig is bovendien een diepgaande democratisering van de macht in alle sectoren van de socialistische maatschappij. Alle huidige socialistische landen worden hedentendage geconfronteerd met het probleem, hoe de democratische mogelijkheden van het socialisme moeten worden gerealiseerd. De toekomstige democratische socialistische maatschappij die ons ideaal is, moet pluralistisch zijn, van een rijke democratische geleding, noch gecentraliseerd, noch beheerst door een bureaucratie en mag niet geïdentificeerd worden met de macht van één partij".

Daarmee stelde de Italiaanse partijleider tegenover de concepties van Moskou een aanmerkelijk verschillende conceptie van het socialisme, gaf hij zijn solidariteit met de Tsjechoslowaken een extra dimensie, waarbij het formalisme van de PCF verbleekte.

Folemieken

Vrijwel onmiddellijk na de bittere reactie van de Westerse CP-en op de interventie in Tsjechoslowakije verschenen er in de pers van de agressieve Warschaupakt-landen (met name in de partijbladen van de CPSU en de SED) polemische artikelen, gericht tegen "sommige van onze vrienden in het buitenland, die, kennelijk van de wijs gebracht door de imperialistische propaganda, niet in staat zijn gebleken de situatie te begrijpen en overhaast hun afkeuring hebben uitgesproken over maatregelen die de socialistische landen hebben genomen vanwege verplichtingen die zij in Bratislava hebben aanvaard". (Zjoekow in de "Prawda").

Voor al de PCI moest het daarbij ontgelden (hoewel ook de PCF niet buiten schot bleef): "De PCI heeft zich laten intimideren door de woedende reacties van de burgerlijke pers, radio en televisie" (aldus het Poolse partijblad "Trybuna Ludu").

"Wanneer er, zoals in Tsjechoslowakije, sprake is van een revolutionair complot, een samenzwering waarbij ook vijandige krachten van buiten de socialistische landen betrokken zijn, is het de plicht van de socialistische landen om een broedervolk te hulp te komen. Vroeger of later zullen ook zij die zich onder invloed van de giftige imperialistische propaganda daartegen hebben verklaard, deze dingen beter gaan begrijpen" (Nekrassow in de "Prawda").

De PCI sprak losweg over "een schending van de onafhankelijkheid van een staat" (aldus Axen in de SED-bladen "Einheit" en "Neues Deutschland"), maar beging daarmee de kolossale fout de actie van de vijf Warschaupakt-landen los te zien van de strijd tussen het socialisme en het imperialisme. Want "Tsjechoslowakije is niet alleen een staat, maar een socialistische staat, en niet alleen een socialistische staat maar een lidstaat van het Warschaupakt, en niet alleen een lidstaat van het Warschaupakt maar de zuidwestelijke voorpost van de gemeenschap van socialistische staten, die aan hun grenzen bedreigd worden door de machtige, nucleair-bewapende, verenigde krachten van het wereldimperialisme".

"Zelfs wanneer de legers van de Warschaupakt-landen niet te hulp waren geroepen (!) zou het hun plicht zijn geweest assistentie te verlenen".

"Het hoogste principe in de verhoudingen tussen communistische partijen en tussen socialistische landen is niet het principe van de

autonomie en soevereiniteit (zoals de PCI blijkt te denken) maar het principe van proletarisch internationalisme".

In dit verband "verwerpt de SED alle ideeën over "polycentrisme" als onverenigbaar met het Marxisme-Leninisme. De polemieken tegen de idee van een "centrum" die opnieuw zijn uitgebroken sinds de actie van de socialistische landen om Tsjechoslowakije te bevrijden van het gevaar van contra-revolutie en imperialistische interventie, leiden alleen maar de aandacht af van het feit dat elke communistische partij verantwoordelijkheden en plichten heeft jegens de internationale communistische beweging die ze niet van zich af mag schuiven" (aldus nog steeds Axen).

Zowel de PCF als de PCI werden in deze maanden overstroomd met brochures en pamfletten, afkomstig van de Sowjet-ambassades en Oostduitse persagentschappen, waarin de actie van de socialistische landen verdedigd werd en de Westerse partijstandpunten werden aangevallen. Het doel van deze propaganda was ongetwijfeld de lagere partijkaders en de partij-aanhang te bekeren en tegen de partijleiding op te zetten.

Beide partijen sloegen terug. De PCF verweerde zich tegen het verwijt van kortzichtigheid en opportunisme met het argument dat ze juist op grond van de principes van het Marxisme-Leninisme en het proletarisch internationalisme tot haar afwijzend standpunt was gekomen en bovendien op grond van de overweging dat in Tsjechoslowakije weliswaar vijandige krachten aan het werk waren geweest, maar dat er geen sprake was van een contra-revolutionair complot dat de Tsjechoslowaakse CP niet zelf het hoofd had kunnen bieden (een antwoord dat verried dat de PCF geneigd was nog weer meer distantie te nemen van de CPSU, zodat de polemiek een averechts effect had).

"Wij meenden werkelijk", schreef "l'Unità", het partijblad van de PCI, "dat na zoveel slechte ervaringen met deze praktijk, de methode van iedereen met een afwijkend standpunt een burgerlijk etiket op te plakken, intussen wel was losgelaten. Dat is kennelijk nog steeds niet het geval. Maar wij achten het ontoelaatbaar, dat bij elk meningsverschil altijd maar weer gesproken wordt over "toegeven aan de druk van het imperialisme of de klassevijanden". Wij weigeren daaraan mee te doen. Bij zorgvuldige lezing van de verklaringen van ons Centraal Comité kan iedereen de meer serieuze en meer gefundeerde redenen vinden die onze standpunten bepalen, standpunten die getuigen

van de volwassenheid en het verantwoordelijkheidsbesef van onze partij".

Tijdens een medio oktober gehouden vergadering van het Centraal Comité van de PCI merkte Longo met betrekking tot deze polemieken op:

"Alle sectoren van het socialisme hebben hedentendage hun bijzondere karakteristieken en een eigen ontwikkelingsgang. Het is niet marxistisch deze verschillen als afwijkingen te bestempelen. Verschillen van inzicht mogen dan ook niet tot onenigheden en scheuringen leiden. Elke partij is autonoom..."

Hij verklaarde verbaasd en geschokt te zijn over hetgeen daarover bijvoorbeeld Axen van de SED had geschreven, namelijk, dat de autonomie en de soevereiniteit van de CP-en niet het leidende beginsel van de verhoudingen tussen de partijen zou zijn.

Ontevredenheid in de CP-en

Terwijl de partijbesturen van de PCI en de PCF in de loop van oktober hun standpunten bevestigden en, daartoe gedreven door de polemieken in de Oosteuropese pers nader motiveerden, begon zich in beide partijen een zekere oppositie af te tekenen. Tenminste 30% van de partij-aanhang zou het naar schatting niet eens zijn met de veroordeling van de interventie en van de partijleiding een meer loyale houding ten opzichte van Moskou verlangen.

In de PCI wierp het CC-lid Edoardo D'Onofrio zich op als woordvoerder van deze ontevredenen, hoewel hij op een zeker moment protesteerde tegen de verdachtmaking als zou hij er op uit zijn een breuk in de partij te forceren. Vermoedelijk in verband met deze moeilijkheden werd medio oktober eveneens besloten het volgende partijcongres (januari 1969) niet in Rome te houden (het meest stalinistische bolwerk van de PCI) maar in Bologna (een centrum van reformisme).

De PCF kreeg met twee afwijkingen van de partijlijn te maken. Enerzijds sprong de partijtheoreticus Roger Garaudy weer eens uit de band met redevoeringen en publicaties die in feite een te "Italiaanse" geest ademden, anderzijds weigerde de weduwe van Thorez zich neer te leggen bij de breuk met de Thorezianse traditie van onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan Moskou.

Garaudy, publiekelijk berispt, beloofde zich voortaan strikt aan de partijdiscipline te houden, zonder nochtans iets van zijn uitspraken terug te nemen.

Mevrouw Thorez-Vermeersch echter, een geëerd maar soms moeilijk medelid van het Politiek Bureau en het CC, bleek niet te vermurwen. Op 21 oktober legde zij haar partijfuncties neer.

H O O F D S T U K I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ VAN NEDERLAND

Landelijke demonstratie tegen NAVO-bewapening te Amsterdam

Op de bekendmaking dat de regering van plan was 225 miljoen gulden extra aan de NAVO-bewapening te besteden, reageerde "De Waarheid" van 19 november met een felle afwijzende kritiek. Grote aandacht werd in het dagblad o.a. besteed aan de voorstellen tot belastingverhoging voor "de versnelde opvoering van de oorlogs-uitgaven in het kader van de huidige NAVO-hysterie".

In een commentaar wordt verder gesteld, dat "het gewin, dat er altijd aan wapen-aankopen vastzit, voor de concerns in Nederland (Philips en DAF), West-Duitsland, Amerika en Frankrijk is, terwijl de offers zijn gereserveerd voor de gewone man". Vervolgens wordt opgemerkt, dat dit dan ook tekenend is voor de manier waarop dit "rechtse kabinet en haar hele NAVO-hofhouding van ingewikkeld doende politici te werk gaan". Het artikel wordt besloten met de waarschuwing, dat de regering niet moet verwachten dat de miljoenen mensen in Nederland genoeg zullen nemen met deze gang van zaken en dat zij door eensgezind optreden mans genoeg zijn om een einde te maken aan die politiek.

Ook in de Tweede Kamer werd, door partijvoorzitter Henk Hoekstra, felle kritiek op het regeringsvoorstel geleverd. "De Waarheid" deed hiervan uitgebreid verslag.

In "De Waarheid" van 20 november heeft het Dagelijks Bestuur van de CPN een oproep doen uitgaan tot de "arbeiders, beampten, studenten, huisvrouwen, jongeren, AOW-ers, kleine zelfstandigen, kunstenaars en intellectuelen om de daad bij het woord te voegen" en gezamenlijk te demonstreren tegen de NAVO-bewapening op 30 november te Amsterdam.

In de dagen voorafgaande aan de demonstratie werden op grote schaal (500.000 stuks) manifesten verspreid, waarbij bijzondere aandacht werd besteed aan verspreiding onder de bouwvak- en metaalarbeiders in Amsterdam. Bovendien werden 12.000 deelnemerskaarten gedrukt (verkoopprijs 25 cent) en een groot aantal affiches verspreid. Deze grootscheepse aanpak kon echter niet verhinderen dat het bestuur van de federatie Amsterdam van de PvdA en de afdelingsbesturen van

D'66 en de PPR in de hoofdstad bekend maakten dat zij zich distancieerden van de CPN-demonstratie. Hiertegenover staat echter, dat het bestuur van de SVB zich uitsprak voor de demonstratie en er inderdaad een aantal kaarten onder de studenten zijn verkocht.

De demonstratie was een succes. Het aantal deelnemers werd geschat op ongeveer 3500 personen. Een opmerkelijk aantal, wanneer men bedenkt dat het de CPN de laatste jaren nimmer is gelukt om voor een CPN-betoging meer dan 1000 man op de been te brengen.

Niettemin kan verondersteld worden dat het resultaat toch enigszins teleurstellend moet zijn geweest voor de CPN-leiding, gezien het aantal deelnemerskaarten (12.000) dat men liet drukken.

De demonstratie - die, zoals uit de meegevoerde spandoeken bleek, tevens benut werd om een aantal wensen en grieven van de CPN op sociaal gebied (lonen, huurbelasting etc.) naar voren te brengen - had een orderlijk verloop en werd besloten met een meeting op het Beursplein waar partijvoorzitter Henk Hoekstra een toespraak hield.

In "De Waarheid" verscheen een jubelend verslag over de geslaagde betoging. Gesproken wordt o.a. over "een kilometerslange betoging tegen de NAVO-bewapening, zoals Amsterdam maar zelden te zien krijgt". Het aantal betogers wordt niet genoemd, wel spreekt het dagblad over "duizenden mannen, vrouwen en jongeren".

In het verslag van de betoging worden o.a. als deelnemers genoemd: "duizenden Amsterdammers, grote groepen arbeiders uit de Amsterdamse bouw, de grote metaalbedrijven, de scheepswerven, bedrijfsdelegaties uit Rotterdam, arbeiders uit Groningen, Noord-Holland en Limburg en bejaardencomité's uit o.a. Rotterdam en Amsterdam". Vermeld werd verder, dat onder de jongeren zich "heel veel ANJV-ers, maar ook leden van de FJG, de SJ en andere jongeren-organisaties" bevonden. Ook de deelneming van studenten, leden van de SVB, Perikles, Politeia en andere studentenverenigingen uit Amsterdam, Rotterdam, Nijmegen en Leiden werd gememoreerd.

Opmerkelijk is dat in tegenstelling tot "De Waarheid" de "burgerlijke" pers, t.v. en radio weinig of in het geheel geen aandacht hebben besteed aan deze, qua deelnemersaantal, toch niet onbelangrijke demonstratie.

Tjalle Jager

Tjalle Jager (53 jaar), oud-lid van de Tweede Kamer en van het dagelijks bestuur van de CPN, heeft medio november j.l., op verzoek van de CPN-leiding, zijn zetel in de Provinciale Staten van Overijssel

ter beschikking gesteld. "De Waarheid" vermeldde, dat Jager het partijbestuur enige tijd geleden had laten weten "vanwege zijn gezondheid en gezinsomstandigheden" geen werkzaamheden voor de partij te kunnen verrichten. Het partijbestuur vond het ongewenst een Statenzetel te laten bezetten "door een partijlid, dat verklaard had niet in de gelegenheid te zijn activiteiten voor de belangen van de bevolking van de betrokken provincie te ontwikkelen". Jager zelf voerde echter als reden aan, dat er meningsverschillen waren gerezen tussen hem en de partijleiding "over een aantal zaken betreffende de buitenlandse politiek".

Aangenomen kan worden dat de directe aanleiding tot het uittreden van Jager uit de Provinciale Staten van Overijssel gelegen is in het feit dat hij het oneens was met de scherpe veroordeling door de CPN-leiding van de Russische interventie in Tsjechoslowakije. De dieper liggende oorzaak evenwel is de ontevredenheid van Jager over de anti-Russische koers die de CPN sinds haar 21ste congres in maart 1964 volgt. Deze ontevredenheid leidde tot meningsverschillen met de partijleiding, waardoor Jager achtereenvolgens buiten het dagelijks bestuur werd geplaatst (april 1964), niet meer verkiesbaar gesteld werd voor de Tweede Kamer (februari 1967) en tenslotte niet meer gekozen werd in het partijbestuur (december 1967).

Volgens een interview in het "Deventer Dagblad" dd. 13 november j.l., is het voor Jager geen punt of hij lid moet blijven van de CPN. "De belangen van de werkende klasse worden het best behartigd door de CPN", zo oordeelt hij. "Bij de behartiging van deze belangen blijf ik meespelen. Het is niet interessant op welke plaats in de partij je dit doet. Je hoeft niet altijd boven te zitten om nuttig werk te kunnen doen". Of de CPN-leiding hem die kans wil blijven geven, is echter nog een open vraag.

De door het terugtreden van Jager vrijgekomen zetel in de Provinciale Staten van Overijssel zal worden ingenomen door Teun Stuivenberg (52 jaar), secretaris van het CPN-district Twente.

Toenemende kritiek van de CPN op het NVV

Zoals o.a. nog in het vorige MO werd vermeld, heeft de CPN nu al enige jaren bij haar kritiek op de NVV-bonden een zeer gematigde houding aangenomen. Opmerkelijk is dan ook, dat de laatste weken een tendens is waar te nemen die zou kunnen wijzen op een verscherping

van de houding van de CPN t.a.v. het NVV.

In het landelijk loonmanifest, dat de CPN op grote schaal heeft verspreid, wordt b.v. opgemerkt dat de NVV-bestuurders ijverig meedoen aan het praten over een beperkte ruimte voor een loonsverhoging, waardoor de arbeiders en de vakbeweging van de zo noodzakelijke strijd voor loonsverhogingen worden afgehouden.

In een CPN-bedrijfskrantje worden de eisen van de Metaalbedrijfsbond van het NVV resoluut van de hand gewezen, terwijl tevens enkele NVV-bestuurders ervan worden beschuldigd bij de onderhandelingen met de werkgevers een inconsequente houding te hebben ingenomen. Vervolgens wordt in dit krantje vastgesteld dat versterking van het NVV door strijdbare arbeiders (CPN-ers) nu een absolute noodzaak is om in de metaal-sector de gestelde looneis van 16% zo snel mogelijk binnen te halen. Tenslotte wordt gesuggereerd dat de NVV-eisen, zoals ze nu zijn gesteld, niet de werkelijke verlangens van de arbeiders weergeven.

In een commentaar getiteld "Vals spel", is voorts in "De Waarheid" uiteengezet hoe het mogelijk is geworden dat de ondernemers tot een afwijzen van de toch "minimale voorstellen" van de metaalbedrijfsbond zijn gekomen. Gesteld wordt, dat "zij (de ondernemers) klaarblijkelijk moed hebben geput uit het feit, dat de vakbondsonderhandelaars pas na twee maanden overleg over andere zaken een looneis op tafel hebben gelegd en dan nog uitgaande van een soort afbetalingssysteem. Een afbetalingssysteem, dat de ondernemers kennelijk alleen maar aanleiding gaf nog af te dingen ook".

In "De Waarheid" van 26 november j.l. wordt de wijze waarop het NVV wil protesteren tegen het afwijzen van de vakbondsvoorstellen in het metaaloverleg bekritiseerd. Vastgesteld wordt, dat de twee confessionele vakbonden de NVV-metaalbond in het gareel willen houden. E.e.a. wordt afgeleid uit het gezamenlijk uitgeven van een manifest over de voorgenomen acties door de drie vakbonden. "De Waarheid" weet te vertellen dat op "enkele metaalbedrijven, waaronder Werkspoor-Utrecht, de kaderleden de inhoud van het manifest van dien aard vonden, dat zij er niets voor voelden het aan de arbeiders uit te reiken". Hiermede wordt weer eens gesuggereerd dat het hogere vakbondsbestuur de belangen van de arbeiders niet op de juiste wijze behartigt. Wat dit laatste betreft, speelde de houding van het sleepbootpersoneel in de Rotterdamse haven de CPN in de kaart. In "De Waarheid" werd uitvoerig ingegaan op de controverse tussen leden en bestuur van de NVV-bond voor vervoerspersoneel, de NBV, waarbij de nadruk werd gelegd op de uiteindelijke capitulatie van het hoofdbestuur van de NBV na het eensgezinde optreden van de leden.

Landelijk loonmanifest CPN

In een manifest, dat in de afgelopen maand in een oplage van een half miljoen werd verspreid op de bedrijven, roept de CPN op tot eensgezinde strijd voor loonsverhoging. In dit manifest wordt uiteengezet welke maatregelen door de regering zijn genomen om de "uitbuiting" van arbeiders en beambten verder door te voeren en worden vervolgens enige algemene eisen gesteld, t.w.

1. een drastische loonsverhoging
2. verkorting van de werkdag
3. verlenging van de vacaties
4. vervroeging van de pensioen-gerechtigde leeftijd.

Hoewel in de voorgaande weken een algemene minimum loonsverhoging van 10% door de CPN werd geëist, wordt in het manifest geen algemeen percentage genoemd. Wel worden enkele percentages per bedrijfstak vermeld.

Tegenover het compromis dat door de vakbonden zou worden nagestreefd, wordt in het manifest met klem gewezen op de noodzaak strijd te voeren voor een loonsverhoging. Tenslotte worden socialisten, communisten en gelovigen opgeroepen om d.m.v. eenheid van actie een onmiddellijke loonsverhoging af te dwingen.

Bouwvak Amsterdam

In "De Waarheid" van 22 november j.l. en in het bedrijfskrantje voor de bouwvak te Amsterdam, zijn de CAO-eisen die "onder de bouwvakkers leven" bekend gemaakt. "Een loonsverhoging van tenminste 10%, 4 weken vakantie, 8% vacanti toeslag, een 40-urige werkweek en pensionering op 60-jarige leeftijd met behoud van loon", zijn de minimale verbeteringen die worden geëist. Tevens wordt gesteld, dat de bouwvakarbeiders per 1 januari een compensatie verlangen van 10 gulden per week i.v.m. de op deze datum ingaande prijsstijgingen, ter overbrugging van de periode van 1 januari tot maart/april 1969, wanneer de nieuwe CAO wordt afgesloten.

In "De Waarheid" van 26 november wordt reeds melding gemaakt van acties, die op verschillende bouwwerken worden gevoerd om de eisen kracht bij te zetten.

Het voorstel van 6% loonsverhoging, dat het ANB/NVV-bestuur heeft gedaan, blijft volgens "De Waarheid" duidelijk achter bij de wensen van de bouwvakarbeiders. Ook het investeringsloon, dat door

het ANB/NVV-bestuur wordt gepropageerd, valt niet in goede aarde. "De Waarheid" weet hierover te vertellen, dat "zeer vele bouwvakarbeiders in het verleden al op duidelijke wijze hebben laten blijken van zulke investeringslonen niet gediend te zijn".

De acties hebben tot nu toe een zeer beperkte omvang. Indien de voorwaarden van de nieuwe CAO echter sterk zouden achterblijven bij de gestelde eisen, moet er rekening mee worden gehouden dat de CPN in Amsterdam er toe zal overgaan deze acties te verscherpen en uit te breiden.

Zoals in het verleden wel is gebleken, kan de CPN onder de Amsterdamse bouwvakarbeiders nog steeds een behoorlijke druk uitoefenen via het Amsterdams Bouwvak Actiecomité en de Schilderscommissie, die beide onder communistische invloed staan. Wanneer het eventueel tot een staking zou komen, is te verwachten dat een klein object zal worden uitgezocht met "strijdbare" arbeiders om de financiële (stakersuitkering) gevolgen te beperken en om verzekerd te zijn van succes in de voor de bouwvakarbeiders moeilijke wintermaanden.

Gemeenteraadsverkiezingen in Veendam en Stadskanaal

Bij de op 20 november j.l. gehouden gemeenteraadsverkiezingen in Veendam en Stadskanaal, heeft de CPN enige winst geboekt. Het betreft hier echter verkiezingen wegens wijzingen in de gemeentegrenzen (o.m. werd de gemeente Wildervank opgedeeld tussen Veendam en Stadskanaal), zodat er een zeker voorbehoud gemaakt dient te worden t.a.v. de vergelijkingen met de uitslagen van vorige verkiezingen in deze gemeenten. Met deze restrictie kan gesteld worden dat de CPN, vergeleken met de gemeenteraadsverkiezingen in 1966, in de thans vergrote gemeente Veendam een winst van 1,6% van de stemmer behaalde en in de eveneens vergrote gemeente Stadskanaal een winst van 0,4%. Door dit resultaat behield de CPN haar zetel in de gemeenteraad van Stadskanaal (7% van de stemmen) en verkreeg zij een zetel in de gemeenteraad van Veendam (5,8%).

Uiteraard werd deze verkiezingswinst in "De Waarheid" breed uitgemeten. Het dagblad achtte het een "overwinning van betekenis", dat "de opgejaagde anti-communistische hetze en de NAVO-hysterie van de laatste maanden rond de Tsjechoslowaakse kwestie" de vooruitgang van de partij niet heeft kunnen verhinderen.

Verder meende "De Waarheid" dat "vele kiezers hun stem ook aan de communisten gaven omdat zij hen zien als degenen die het recht op werk voor allen verdedigen en optreden voor hogere lonen, ook in die gebieden waar Roolvink en de zijnen de werklozen liefst voor een habbekrats aan de slag willen laten gaan als dat de ondernemers goed uitkomt". Met voldoening werd daarbij gewezen op het "bankroet" van de PSP en het échec van de Boerenpartij in beide gemeenten.

Sneerend vroeg "De Waarheid" nog bijzondere aandacht voor een vergelijking van deze verkiezingswinst met de resultaten van enkele recent gehouden politieke enquêtes door "de profeten van Achter het Nieuws en Marktonderzoekbureau Vervoort". Zoals bekend signaleerden deze opinie-onderzoeken juist een dalende tendens in de electorale invloed van de CPN.

HOOFDSTUK III

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE FRONT-ORGANISATIES

NSR-Contact met Roemenië

In een verslag van de commissie buitenland van de Nederlandse Studentenraad (NSR), gepubliceerd in haar bulletin van 12 september 1968, wordt gesteld, dat te verwachten is dat de huidige moeilijkheden in Oost-Europa als gevolg van de inval in Tsjechoslowakije, ook invloed zullen hebben op de situatie binnen de Internationale Unie van Studenten (IUS). Zoals bekend heeft deze communistische studentenorganisatie haar hoofdkantoor in Praag. Aan de NSR-mededelingen wordt toegevoegd, dat ook voordien binnen de IUS reeds diepgaande meningsverschillen bestonden over de werkwijze en de structuur van deze organisatie. Met name studentenunies uit België, Joegoslavië, Roemenië en de Derde Wereld huldigden de opvatting, dat bij een internationale organisatie de nadruk niet moet liggen op de functie van het secretariaat en op de meningen, die dit college naar buiten uitdraagt, maar veel meer op het verlenen van service aan de aangesloten nationale studentenunies en op het coördineren van acties. Dit standpunt komt volgens het verslag overeen met dat van vele Westeuropese unies, waaronder de NSR.*)

De Roemeense studentenunie (UASR), die dus op hetzelfde standpunt staat als de NSR, nodigde de afgelopen zomer vier leden van het NSR-bestuur uit om een seminar in Boekarest bij te wonen. Ondanks de - volgens de NSR - vrij slechte voorbereiding daarvan, vond een vruchtbare discussie plaats, o.a. over de positie van de cultuur in de maatschappij, over de rol van de student daarin en over bepaalde vormen van Kritische Universiteit (KrU). Met de Roemeense unie werd het volgende overeengekomen:

- Van oktober 1968 af zullen in de studentenbladen van beide landen bijdragen gepubliceerd worden van studentenredacteurs uit Nederland en Roemenië;
- op basis daarvan zal gewerkt worden aan een uitwisseling van studentenredacteurs;

*) De NSR is geen lid van de IUS. Hij is dat ook niet geworden na de "commando"-wisseling in het voorjaar van 1968, toen het bestuur vrijwel geheel in handen kwam van leden van de Studentenvakbeweging (SVB). Alhoewel deze organisatie er sinds haar oprichting voor ijverde dat de NSR geassocieerd lid zou worden van de IUS, zou de nieuwe NSR-leiding daar in 1968 om tactische redenen van hebben afgezien.

- in het voorjaar van 1969 zal getracht worden enkele regisseurs van studenten-theatergroepen uit te wisselen;
- op basis daarvan zullen vervolgens ook studenten-theatergroepen worden uitgewisseld;
- getracht zal worden om in de zomer van 1969 te komen tot een uitwisseling van in ieder geval 150 studenten, zowel op zuiver wetenschappelijke als op meer toeristische basis.

Om een en ander voor te bereiden zou in november een delegatie van de UASR naar Nederland komen.

Dit laatste plan is blijkbaar - wat verlaat - tot uitvoering gekomen. Op 2 december werd althans een Roemeense delegatie in Nederland verwacht, bestaande uit de voorzitter van de UASR, een vice-voorzitter en een lid van de internationale commissie van deze organisatie. Blijkens de "zware" samenstelling van deze delegatie hecht de UASR veel betekenis aan dit bezoek.

Op het seminar in Boekarest werden ook goede contacten gelegd met Finland, de DDR en Joegoslavië. Op basis daarvan hoopt de NSR de komende tijd tot goede informatie-uitwisseling te kunnen komen. Tot nu toe werden hierover evenwel geen bijzonderheden vernomen.

Landelijke krantenconferentie NVB

Onder leiding van de landelijk voorzitter, Heiltje de Vos-Krul, werd in Amsterdam op 16 november j.l. door de Nederlandse Vrouwen Beweging een zgn. "krantenconferentie" gehouden, die, zoals de naam reeds aanduidt, hoofdzakelijk gewijd was aan het wel en wee van het NVB-orgaan "Vrouwen voor vrede en opbouw" (oplage momenteel 9.500 exemplaren).

Op de conferentie waren - ondanks het feit, dat er reeds in diverse voorafgaande gewestelijke en plaatselijke vergaderingen en door middel van een rondschrijven aandacht aan was besteed - slechts ongeveer 100 vrouwen aanwezig.

Tijdens de conferentie voerde o.a. het NVB-redactielid Anna John-Hogenes het woord, die o.m. naar voren bracht, dat de bekende damesbladen - onder leiding van "Jan de Quay" door de uitgeverij Spaarnestad uitgegeven - pure sensatiebladen zijn, die niet gelezen moeten worden.

Ook uitte zij haar misnoegen over de vele politieke splinterpartijen die de laatste tijd zijn ontstaan: zij adviseerde haar gehoor slechts te stemmen op de grote partijen, die hun bestaansrecht

al bewezen hadden (!). Voorts toonde zij zich verheugd over het feit, dat zovele jonge vrouwen de conferentie bijwoonden. Het verhaaltje, dat de NVB "een naaikransje van uitsluitend oude vrouwen" is, was hiermede volgens haar voorgoed uit de wereld geholpen.

Spreekster bracht tenslotte nog naar voren, dat politiek niet alleen aan de mannen moest worden overgelaten, maar dat ook de vrouwen politiek meer bewust moesten worden, zoals b.v. de vrouwen in Vietnam en Griekenland.

Vervolgens werd over de ingeleide agendapunten gediscussieerd, waarbij het grootste deel der discussianten eigen kunnen op het gebied van colportage uit de doeken deed. Verder werden enkele suggesties naar voren gebracht om de inhoud van het blad "nog aantrekkelijker" te maken.

Landelijk secretaresse Hanna Molin-Gerritze, die de discussie in het kort beantwoordde, deelde nog mede, dat men zou trachten het momenteel in kas zijnde bedrag van f 4.100,- op te voeren tot f 4.500,-. Een delegatie van de NVB zal dit geld dan in Berlijn overhandigen aan vertegenwoordigers van het Vietnamese Bevrijdingsfront.

Tenslotte stelde zij voor, de titel van het NVB-orgaan enigszins te wijzigen. Met aller instemming wordt dit nu "VROUWEN", met als ondertitel: "maandblad Nederlandse Vrouwenbeweging". De huidige ondertitel "voor vrede en opbouw" zal naar de binnenzijde van de voorpagina verhuizen.

"Nederland-USSR" doorbreekt stilzwijgen

Het stilzwijgen van de vereniging "Nederland-USSR" na de bezetting van Tsjechoslowakije is eindelijk doorbroken. Ter gelegenheid van de 51e herdenking van de Oktoberrevolutie is in het november-nummer van het verenigingsorgaan "N.U." een verklaring gepubliceerd, ondertekend door algemeen secretaris H. Goudkuil, waarin o.m. valt te lezen:

"..... Hoe politiek gedifferentieerd men ook over de Sowjet-Unie moge denken, bijvoorbeeld in verband met de jongste ontwikkelingen in de wereld, één feit dringt zich onweerstaanbaar naar voren: het is in het belang zowel van Nederland als van de Sowjet-Unie, dat de wederzijdse betrekkingen tussen beide landen versterkt en uitgebreid worden".

Hierop volgt een pleidooi voor ratificatie van het op 14 juli 1967 getekende culturele verdrag tussen Nederland en de Sowjet-Unie.

Hoe politiek ongedifferentieerd de leiding van "Nederland-USSR" zelf over de Sowjet-Unie denkt, blijkt uit een redactioneel commentaar, dat op de volgende pagina van het blad wordt gegeven, naar aanleiding van een uiteenzetting van de plaatsvervangend minister van buitenlandse zaken, W. Semjonow, over 51 jaar Sowjet-diplomatie. In dit commentaar wordt o.m. gezegd:

"Op 7 november herdenkt de Sowjet-Unie de 51ste verjaardag van de overwinning der Oktoberrevolutie. Ter gelegenheid hiervan willen wij er aan herinneren, dat de USSR - vanaf het begin van haar bestaan - haar diplomatieke dienst nooit anders heeft beschouwd dan als een middel om de vrede en de vrijheid in de wereld te bevorderen en te verzekeren."

"Terwijl in de beginjaren de nadruk viel op de diplomatie als belangrijk hulpmiddel tot verdediging van de jonge Sowjet-staat, kwam daar later de diplomatie bij in dienst van de versterking van het gemeenbest van de socialistische landen (.....)"

Dit commentaar op de diplomatie is bepaald duidelijker dan het diplomatieke artikel van Goudkuil!

H O O F D S T U K I V

ANDERE ORGANISATIES

Studentenbeweging

Nasleep anti-Mexico-activiteiten

Kort na de demonstraties, die eind oktober 1968 in Amsterdam plaats vonden als uitvloeisel van de berechting van de jongeren, die op 4 oktober deelnamen aan de kortstondige bezetting van het Mexicaanse consulaat (zie ook MO 10-1968), bleek dat lang niet iedereen gelukkig was met de daarbij gevolgde methodiek. Onder de tegenstanders bevonden zich zowel (vermoedelijk gematigde) leden van de Algemene Studentenvereniging Amsterdam (ASVA) als van de Studentenvakbeweging (SVB). Hun bezwaren bleken zowel uit artikelen in "Propria Cures" (Universiteit van Amsterdam) als in "Pharetra" (Vrije Universiteit).

Vooraf die in "P.C." waren fel van toon. In één van deze artikelen, vermoedelijk van de hand van redacteur Wim Noordhoek, werd te kennen gegeven, dat het ASVA-bestuur zich door dit optreden aan de ene kant min of meer vervreemd had van haar supporters en aan de andere kant ook van het publiek, "het volk, om het zo maar eens te zeggen, of de arbeiders -om met Paul Verheij (=ASVA-voorzitter en zoon van de CPN-wethouder van Amsterdam) te spreken".

Een ander was van mening, dat de linkse studentenbeweging voorlopig wel kon "inpakken". Volgens hem had bij het grootste deel van de Nederlanders de overtuiging post gevat, dat alle demonstranten "agenten van Moskou" waren, slechts oproer, plundering en ellende zouden willen en zich bovenal niet wasten. Een derde trok een vergelijking met de activiteiten van de provo's destijds. Het verschil, aldus deze schrijver, tussen de provo's en de ASVA is echter, dat de eerste groep "het klootjesvolk" probeerde te choqueren, terwijl de ASVA tracht adhaesie voor haar betogingen te krijgen.

Het behoeft geen verbazing te wekken dat één der organisatoren van de "bezetting" en van de activiteiten daarna, de bekende Ton Regtien, scherp reageerde op bovenaangehaalde kritiek. Hij deed dat in een artikel in het links-socialistische blad "Links" van 18 november 1968. Regtien noemde het opvallend "dat zij, die zelf actief bij de gebeurtenissen betrokken waren, minder moeite met de politieke inhoud of duidelijkheid van de demonstraties hadden, dan zij die het allemaal vanuit de kranten gevolgd hadden". Hij besloot zijn artikel met de opmerking dat, ondanks alle fouten, als gevolg van de politisering thans 150 tot 200 totaal nieuwe activisten in SVB, ASVA en wat

daar omheen werkt, "de oude en versleten krachten" konden vervangen.

Dit standpunt van Regtien wordt ook gedeeld door Maarten Abeln en Erik Meijer. Ook zij geven na deze demonstratie blijk van een nog radicaler mening dan voordien reeds het geval was.

Maarten Abeln, tot eind september 1968 voorzitter van de commissie buitenland van de SVB (zie ook MO 10-1968), schreef in het SVB-orgaan "Demokrater" van oktober j.l., dat de uitspraak van het op 22 oktober tegen 20 Amsterdamse jongeren gevoerde "politiek theater", van te voren volledig vaststond, evenals het verloop van het schouwspel zelf. Uit alles bleek dat er een show werd opgevoerd om het "werkschuw studententuig" mores te leren. "Het is ditmaal de wet op lokaalvredesbreuk, die gehanteerd wordt, maar het had wat de justitie betreft elke andere mogen zijn. Voor degenen, die het protest tegen onderdrukkingsstructuren belangrijker vinden dan verkrampingen van een autoritair systeem, dat zichzelf in de geschiedenis overleefd heeft, is het niet zo'n verrassing", aldus Abeln, zelf een van de studenten die terecht stonden.

Erik Meijer, hoofdredacteur van "ESJEE", het blad van de Socialistische Jeugd, schrijft m.b.t. deze affaire, dat burgemeester Samkalden tot nu toe het geluk heeft gehad dat er in Amsterdam demonstratie-moeheid heerste. Volgens Meijer moet de SJ haar tijd overigens niet verdoen met onwezenlijke protesten. Het is z.i. nodig de actie eindelijk eens op de justitie te richten, waarbij hij verwijst naar West-Duitsland. Ook is Meijer van mening, dat de komende tijd nog meer van dergelijke processen zullen volgen, die bedoeld zijn om de agitatie van het "linkse gespuis" voorgoed de kop in te drukken. Een anti-justitieactie heeft, volgens hem, dan ook veel meer kans om tot een landelijke actie uit te groeien dan een anti-politie-actie, die zich slechts tot Amsterdam zou beperken.

Het 10e SVB-congres

Op 21, 22, 23 en 24 november j.l. werd in Amsterdam het 10e congres van de SVB gehouden, welke organisatie thans ca 2200 leden telt.

Vastgesteld werd, dat de situatie in vergelijking met voorgaande jaren sterk was veranderd. Zo achtte men de SVB niet meer representatief voor de studentenoppositie; de belangrijke politieke acties werden weliswaar door SVB-leden gevoerd, maar niet door de SVB als organisatie; de meeste acties in de verschillende universiteitssteden

vertoonden nauwelijks parallellen en hadden in ieder geval geen gemeenschappelijke politieke basis, noch een gemeenschappelijke strategie; er was ook geen sprake van coördinatie.

In verband hiermee werd besloten tot een betere, landelijke strategie-bepaling. Men denkt dit te bereiken door centralisatie van de leiding. Daartoe werd een Sentrale Beleidskommissie (SBK) ingesteld, die zal bestaan uit het landelijk bestuur en 13 vertegenwoordigers van verschillende afdelingen. Onder hen bevinden zich ook enige specialisten op het gebied van de Kritische Universiteit (KrU).

Het is de bedoeling, dat deze commissie het beleid van de SVB gaat bepalen. De afdelingen zijn verplicht dit beleid te volgen.

Acties

Op het congres werd besloten, dat de SVB haar acties in de komende periode vooral zal richten op de nota Posthumus en op de NAVO.

In verband met de voorgenomen actie tegen de NAVO overweegt de SVB o.m. de oprichting van werkgroepen en "projectgroepen" in de faculteiten. Op de eerste vergadering van de SBK - op 26 november j.l. - bleek dat in Groningen, Utrecht en Tilburg reeds NAVO-groepen aan het werk waren, die - naar gezegd werd - reeds veel documentatie-materiaal verzameld hebben. Overwogen wordt o.m. een NAVO-brochure samen te stellen ten dienste van een "hardnekkige" actie in de faculteiten en op de middelbare scholen. Het is de bedoeling voor dit laatste de hulp in te roepen van de Scholieren Belangen Organisatie (SBO) (zie MO 7/8-1968).

Verder wil de SVB-leiding trachten op korte termijn een congres over de buitenparlementaire oppositie te organiseren. Het is de bedoeling dit congres primair te richten op vraagstukken betreffende het onderwijs en de dienstplichtige militairen. Door en vanuit de SBK werd een congres-secretariaat gevormd, bestaande uit Ton Regtien en Frank Wormer. De eerste taak van het secretariaat is het samenstellen van een lijst van mogelijke deelnemers en het peilen van reacties.

Positie Abeln

Maarten Abeln hield op het congres een inleiding, waarin hij de NAVO karakteriseerde als een "contra-revolutionaire organisatie, gericht op de handhaving van het kapitalistische systeem in Europa en

tevens een hoeksteen van het imperialisme in de Derde Wereld". Hij riep op tot het verstoren van vergaderingen, waarop b.v. de ministers Luns, De Jong en Den Toom zouden spreken, tot het houden van politieke acties rond buitenlandse militaire vestigingen in Nederland en tot het bevorderen van "kleine sabotage-daden" binnen de strijdkrachten.

Frank Jaap Buys, bestuurslid van de ASVA, verzette zich daartegen. De door Abeln aangeprezen acties zouden naar zijn mening alleen scheiding teweeg brengen tussen wat hij noemde radicaal revolutionairen en hen, die ook wel tegen de NAVO zijn, maar bij de bestrijding ervan niet zover willen gaan als Abeln.

Opmerkelijk is, dat Buys wèl en Abeln géén plaats kreeg in de Sentrale Beleidskommissie van de SVB.

John Gerassi en diens oproep tot revolutie

In de week van 2 tot en met 9 november 1968 werd in vrijwel alle universiteits- en hogeschoolsteden van Nederland, de z.g. Derde Wereld Week georganiseerd. Doel hiervan was om, op basis van een zo breed mogelijke informatie en discussie, een mentaliteitsverandering teweeg te brengen ten aanzien van de problemen van de Derde Wereld. Tenslotte ervan verzekerd te zijn dat deze informatie en discussie inderdaad zo breed mogelijk zouden zijn, werden ook buitenlandse sprekers uitgenodigd. Tot hen behoorde de 37-jarige Amerikaan John Gerassi, die vorig jaar aan de State University van Columbia werd ontslagen, nadat hij had deelgenomen aan de bezetting daarvan.

Gerassi sprak o.m. in Amsterdam en Nijmegen. In de laatste gemeente voorspelde hij aan een talrijk gehoor van Nederlandse studenten en collegae uit Frankrijk, België en enkele Latijns-Amerikaanse landen, dat binnen niet al te lange tijd in de Verenigde Staten en ook in Europa een revolutie zou plaatsvinden. "Links" zou z.i. hoe dan ook - maar in elk geval samen met de negers - de strijd moeten opnemen tegen het kapitalisme. Daartoe zal er gevochten moeten worden naar het voorbeeld van Che Guevara en zijn guerilla; aldus Gerassi. De revolutie moet van onder af beginnen. "Laten de arbeiders de arbeiders organiseren en de studenten de studenten." Het betoog van Gerassi liep uit op een bewogen oproep zich metterdaad in te zetten voor de revolutie, waarbij hij bezetting van universiteiten een belangrijk revolutionair project noemde. Hij besloot zijn causerie met het omhoogsteken van een gebalde vuist, het bekende Black Powergebaar.

De PSP en de "linkse concentratie"

Tijdens de Algemene Vergadering van de Pacifistisch Socialistische Partij op 15 juni j.l. werd een resolutie aangenomen, waarbij een commissie in het leven werd geroepen met de opdracht een analyse te maken, die zou kunnen dienen als discussiebasis voor een gedachtenwisseling over de sociaal-economische en politieke situatie in Nederland. Voorts werd het partijbestuur opgedragen om te zoeken naar wegen en middelen om tot een duidelijk "links" alternatief te geraken. De overweging, die hiertoe leidde was, dat allerwege in ons land over partij-vernieuwing, progressieve concentratie, stembusaccorden enz. wordt gesproken, maar dat hiermede slechts formele wijzigingen worden beoogd, die de sociaal-economische structuur in wezen onveranderd laten. De pacifisten echter menen dat niet de organisatievorm, maar de inhoud van de politiek voorop moet staan en dat de discussie zich in de eerste plaats met die inhoud bezig zal moeten houden. Vandaar ook dat in de onlangs gereedgekomen analyse - "Rooddruk voor morgen" geheten - aan die inhoud de meeste aandacht wordt besteed. Deze analyse moet worden gezien als het startpunt van een discussieproject, waarmee de PSP haar aandeel wil leveren in de totstandkoming van een "linkse concentratie". Hiertoe zijn een drietal studieconferenties gepland en in het verlengde daarvan een groots opgezet tweedaags congres. Teneinde te komen tot een zo breed mogelijke discussie, kunnen al degenen, die geïnteresseerd zijn in een "linkse concentratie" - en dus niet alleen PSP-ers - aan de conferenties en aan het congres deelnemen. Als potentiële deelnemers zien de pacifisten niet alleen de leden van enkele politieke partijen, maar mikt zij ook op politieke jongerengroepen als SJ en FJG, op studentengroeperingen als Politeia, ASVA, SVB en KRU, op religieuze groeperingen als o.a. Kerk en Vrede, Sjaloom en Pax Christi, belangstellenden, gegroepeerd rond enkele opiniebladen en voorts op individueel geïnteresseerden.

De eerste conferentie in de serie van drie, over het onderwerp "Automatisering en structuurplan", heeft inmiddels plaatsgevonden. De onderwerpen van de beide volgende conferenties zijn "Parlementaire en Buitenparlementaire actie" en "Geweld in de samenleving". Ook zullen de afdelingen in de komende maanden plaatselijke bijeenkomsten beleggen en gespreksgroepen trachten te formeren, waaraan iedereen kan deelnemen. Het geheel zal tenslotte uitmonden in een tweedaags congres,

dat gehouden zal worden op 26 en 27 april 1969 en waar getracht zal worden de resultaten van de conferenties in de vorm van een basisprogramma voor "Links Nederland" te formuleren.

Met dit programma als achtergrond zou dan een zekere coördinatie in het optreden van de linkse krachten in ons land tot stand kunnen worden gebracht.

18e Pugwashconferentie

Van 11 tot en met 16 september j.l. was in Nice de 18e Pugwashconferentie bijeen. Overeenkomstig de doelstelling van de beweging - die een belangrijk ontmoetingspunt is voor wetenschapsmensen uit Oost en West - werd vooral aandacht besteed aan de problematiek van de (kern-)wapenbeheersing op langere termijn. Hoewel men is gaan inzien dat dit niet alleen een technische kwestie is en dat ook het internationale politieke klimaat een belangrijke factor is (waardoor steeds meer vertegenwoordigers der sociale wetenschappen werden ingeschakeld), werden ook op deze bijeenkomst ideologische tegenstellingen en actuele politieke kwesties zoveel mogelijk op de achtergrond gehouden of geneutraliseerd in compromis-uitspraken. Zo kwam men na vaak emotionele discussies tot een betrekkelijk neutrale stellingname ten aanzien van Tsjechoslowakije, waarna het "eigenlijke werk" kon worden voortgezet. Men zag het dan ook als een winstpunt, dat het - ondanks schijnbaar onoverbrugbare tegenstellingen - mogelijk blijkt dat Oost en West elkaar, in de wetenschappelijke beslotenheid van dergelijke bijeenkomsten, in een compromis vinden. Aldus de artikelen in de NRC en de Volkskrant van Prof. Ph.B. Smith en Dr. P. Boska, die temidden van 81 wetenschapsmensen uit 29 landen het Nederlands Pugwashcomité vertegenwoordigden.

Niet vermeld werd door Smith en Boska dat, zoals een artikel in Neues Deutschland van 19 september meldde, de 18e Pugwashconferentie in een buitengewone resolutie heeft gewezen op de noodzaak van de erkenning van de DDR. Evenmin, dat de vice-president van de Academie der Wetenschappen van de Sowjet-Unie, Michail Millionschikow, in Nice werd gekozen tot president van de Pugwashbeweging.

(Prof. Dr. Ph. B. Smith is secretaris van het Nederlands Pugwashcomité en hoogleraar in de experimentele natuurkunde te Groningen.

Dr. P. Boska is lid van het Nederlands Pugwashcomité en medewerker aan het Polemologisch Instituut te Groningen.)

Het Angola-comité

Het in 1961 opgerichte Angola-comité stelt zich onder meer ten doel de aandacht te vestigen op de zijns inziens "afschuwelijke onderdrukking en terreur, waaronder het Angolese volk leeft". De belangstelling en de activiteiten beperken zich echter niet uitsluitend tot Angola; ook andere Afrikaanse gebieden staan in de belangstelling.

De adhaerenten en activisten van dit comité worden voornamelijk gevonden in links-socialistische en radicaal-pacifistische kringen in ons land.

Dit jaar heeft het Angola-comité enkele malen de aandacht getrokken, o.a. door het verlenen van steun aan gedeserteerde Portugese militairen. Deze militairen, die mogelijk naar Afrika zouden worden uitgezonden, werden bij hun aankomst in Nederland door het Angola-comité opgevangen en onder dak gebracht. Ook bleek in één geval dat men trachtte zo'n deserteur verder te begeleiden, o.a. bij het zoeken van een passende werkring en het verkrijgen van een verblijfsvergunning.

Ook de financiële actie ten behoeve van het Mozambique-instituut, welke het Angola-comité reeds geruime tijd geleden startte, wordt nog onverminderd voortgezet. Deze actie heeft inmiddels ruim 24.000 gulden opgebracht. Het in Dar es Salaam gevestigde Mozambique-instituut verschaft sinds vijf jaar middelbaar onderwijs aan uit hun land gevluchte Mozambikanen en stelt studenten in de gelegenheid aan buitenlandse universiteiten te studeren, teneinde op deze wijze bestuurskader te kweken. Tijdens een enkele maanden geleden gehouden bijeenkomst van het Centrale Comité van het "Frelimo" (Frente de Libertacao de Mozambique) werd besloten, dat het Mozambique-instituut onder meer tot taak zal krijgen fondsen in te zamelen voor onderwijs, gezondheidszorg en sociaal werk; daarbij zal het echter een autonoom lichaam blijven. De directrice van het instituut is Janet Mondlane, de Amerikaanse echtgenote van de leider van het "Frelimo". In november j.l. was zij voor een goodwill-missie in Nederland. Met enkele kerkelijke hulporganisaties besprak zij de financiële problemen van haar instituut en informeerde zij enkele kamerleden, die - tot nog toe vruchteloos - pogingen in het werk hebben gesteld om het Mozambique-instituut als ontwikkelingsproject in ons land erkend te krijgen.

Verder besprak zij met leden van het Angola-comité haar verdere plannen.

De belangrijkste figuur in dit comité is Drs. Sietse Bosgra, die in "Vrij Nederland" van 23 november j.l. een uitvoerig artikel aan "Frelimo" - i.c. aan zijn organisatie, doel en werkwijze - wijdde.

Daarin komt o.m. naar voren, dat Sowjet-Russische, communistisch-Chinese en Cubaanse instanties om strijd naar de gunst van de jonge revolutionaire bewegingen in Afrika dingen.

Uit andere bronnen was trouwens al bekend, dat ook internationale communistische frontorganisaties als de Wereldvredeerraad (WVR) en de Internationale Organisatie van Journalisten (IOJ) de laatste jaren een toenemende interesse voor de politieke ontwikkelingen in dit werelddeel aan de dag leggen.

STAKINGSOVERZICHT NOVEMBER 1968

Bedrijf : Een zevental sleepdiensten, administratief ondergebracht in de Verenigde Sleepdienst-ondernemers, gevestigd te Rotterdam.

Object : Stadssleepboten in de Rotterdamse havens.

Aanleiding : Mislukken van onderhandelingen over nieuwe CAO.

Resultaat : NBV neemt nieuwe eisen over en zal het gesprek met de werkgevers op deze basis hervatten.

Aantal werknemers : 550 man (varend personeel).

Aantal stakers : 550 man (varend personeel).

Stakingsduur : 24 uur, van maandagmorgen 11-11-'68 tot dinsdagmorgen 12-11-1968.

A G E N D A

<u>Datum</u>	<u>Bijeenkomst</u>	<u>Plaats</u>	<u>Organisatie</u>
4e kwartaal 1968	Internat.Seminarium over "De uitbuiting van de Afro- Aziatische landen door het kapitaal".	New Delhi	Wereldfed.v.Dem.Jeugd.
eind 1968	Symposium Eur.Veiligheid.	Praag	Czech.Comm.of the Defenders of Peace.
jan. 1969	Conf.over Eur.Veiligheid.	Roemenië	Verm.Roem.Jeugdbeweg.
jan. 1969	Int.jeugd en studentenmani- festatie (analoog aan Viet- nam-manifestatie in W.Berlijn in febr.'68).	Parijs	Mog.van "Voorhoede" en Congres Europ.Synd. Stud.Org.
* 18-20 jan. 1969	Conf.v.Solidariteit met de Portugese koloniën, Zimbabwe, Z.W.Afrika en Z.Afrika.	Khartoum	Wereldvredesraad.
25-28 jan. 1969	2e Conf.v.solidariteit met de Arab.volkeren.	Cairo	Wereldvredesraad.
* begin 1969 (februari?)	Internat.conf.over proble- men Veiligheid en Eur. samenwerking.	O-Berlijn? Wenen?	Wereldvredesraad.
* 10 febr. 1969	Bijeenkomst Werkgroep van 8 CP-en in kader voorberei- ding wereldconferentie CP-en.	Boedapest	8 CP-en.
* 17 maart 1969	Vergad.Vorbereidingscommis- sie wereldconferentie CP-en.	Moskou	CP-en.
* mei 1969	Wereldconferentie CP-en.	Moskou	CP-en
juni 1969	6e Congres IVDF.	Helsinki	Int.Dem.Vrouwen Fed.
juni 1969	Wereldvredesconferentie.	?	Wereldvredesraad.

* nieuw, c.q. aangevuld.